

«Розвиток дрібної моторики дітей з порушеннями зору у підготовці до школи»

Дрібна моторика - сукупність скоординованих дій нервової, м'язової і кісткової систем, часто у поєднанні із зоровою системою у виконанні дрібних і точних рухів кистями і пальцями рук і ніг.

До області дрібної моторики відноситься велика різноманітність рухів: від примітивних жестів, таких як захоплення об'єктів, до дуже дрібних рухів, від яких, наприклад, залежить почерк людини.

Чому так важливий для дітей розвиток дрібної моторики рук? Річ у тому, що в головному мозку людини є центри, що відповідають за мову і рух пальців рук, які розташовані дуже близько. Стимулюючи тонку моторику і активізуючи тим самим відповідні відділи мозку, ми активізуємо і сусідні зони, що відповідають за мову.

Помічено, що діти, які здійснюють численні жваві рухи пальцями рук, розвиваються в мовному відношенні явно швидше за інших. Якщо спеціально тренувати дрібні рухи кисті, розвиток мови можна істотно прискорити.

Для того, щоб дитина легко і успішно вчилася в школі, він повинен легко і без напруги говорити. А тренування рухів пальців рук, у свою чергу, робить великий вплив на розвиток активної мови дитини.

Підготовка дитини дошкільного віку з порушеннями зору до школи визначається ступенем розвитку зорово-моторної координації, іншими словами це можна сказати так, наскільки рука здатна чути око. М'язи руки повинні бути достатньо міцними з добре розвинутою дрібною моторикою, щоб дитина могла тримати ручку, олівець, пензлик, щоб не втомлювалась виконуючи письмові завдання. Якщо дитина не підготовлена до письма, це може призвести до негативного ставлення дитини до навчання та тривожності.

Багато дітей з порушенням зору мають низький рівень розвитку дотикової чутливості і моторики пальців і кистей рук. Відбувається це тому, що діти з частковою втратою зору повністю покладаються на візуальну орієнтування і не усвідомлюють ролі дотику як засобу заміщення недостатності зорової інформації. Через відсутність або різкого зниження зору діти не можуть спонтанно по наслідуванню навколишнім оволодіти різними предметно-практичними діями, як це відбувається у дітей, які не мають порушень зору. Внаслідок малої рухової активності м'язів рук дітей з порушенням зору виявляються млявими або занадто напруженими. Все це стримує розвиток відчуття дотику і моторики рук і негативно позначається на формуванні предметно-практичної діяльності дітей. Ось чому важливо звертати увагу при підготовці дітей з вадами зору до школи на розвиток сенсорно-моторної сфери дитини.

Формування навичок дотику і дрібної моторики відбувається в різних видах предметно-практичної діяльності.

Займайтесь з дітьми ліпленням.

Під час ліплення з глини, пластиліну особливо добре розвивається дрібна моторика, зміцнюється мускулатура пальців, виробляються тонкі рухи руки і пальців, закріплюються навички відчутні обстеження, особливо в процесі ліплення з натури. Спочатку беріть руки дитини у свої, і разом катайте ковбаски, кульки, здавлюйте їх, перетворюючи в плоскі форми. Потім навчайте ліпити прості предмети (овочі, фрукти, гриби), коли діти добре оволодіють прийомами ліплення простих предметів переходьте до ліплення фігурок тварин, людей.

Купуйте дітям мозаїки і конструктори, які також розвивають дрібну моторику і дотик.

Використовуються мозаїки, конструктори різного розміру, з огляду на стан зору дитини та рівень розвитку дрібної моторики. Спочатку навчайте дітей формувати фішки мозаїки за кольором, розміром і формою, викладати горизонтальні і вертикальні доріжки, прості візерунки. Потім навчайте викладати малюнки з дрібної мозаїки за зразком, викладаючи фішки в різних напрямках. Для дітей зі збіжною косоокістю використовується геометрична мозаїка на фланелеграфі, а також

магнітна мозаїка.

Корисна робота зі штампами. У процесі роботи зі штампами розвиваються сила руки. Для розвитку дрібної моторики використовується також **нанизування намиста різного розміру, плетіння килимків, шнурування, застібки, робота з природним матеріалом, з папером.** Це сприяє розвитку точності рухів рук, а головне підвищує гостроту зору у дітей з амбліопією. Всі вправи проводьте у формі гри.

Грайте з дітьми в пальчикові ігри. Вони дозволяють коригувати рух кожного пальця окремо і відносно один одного, тренують точність рухових реакцій. Вони розвивають координацію рухів, допомагають концентрувати увагу.

Купуйте спеціальні зошити для дошкільнят з серії «розмальовки-штрихування». Виконуючи штрихування, розфарбовуючи малюнки ваша дитина тренує м'язи руки, навчається малювати лінії за поданим зразком, розвиває дрібну моторику, увагу, окомір, активізує знання про навколишній світ. В процесі роботи в зошиті у дитини зміцнюється мускулатура пальців, удосконалюється зорово-моторна координація та орієнтування в мікропросторі.

Пальчикова гімнастика

Важливою частиною роботи з розвитку дрібної моторики є пальчикова гімнастика. Ці ігри дуже емоційні, захоплюючі, сприяють розвитку мовлення та творчості. Їх можна проводити як у садочку, так і вдома. «Пальчикові ігри» начеб то відтворюють реальність навколишнього світу – предметів, тварин, людей, їхню діяльність, явища природи. Під час «пальчикових ігор» діти, повторюючи рухи дорослих, активізують моторику рук і мовлення.

«Пальчикові ігри» - це інсценування римованих розповідей, казок за допомогою пальчиків. У багатьох іграх необхідна участь обох рук, що дає можливість дітям орієнтуватися в поняттях «праворуч», «ліворуч», «вгорі», «вниз», тощо.

На початку та в кінці гри необхідно включати вправи на розслаблення, щоб зняти зайве напруження у м'язах. Це може бути погладжування від кінців пальців до долоні, легке порушування, помахування руками.

Пальчикові ігри

Стиснемо – розтиснемо

Ритмічно стискати пальці в кулак і розтискати.

Молоточок

Указівним пальцем однієї руки стукати по долоні другої руки.

Молоточки

Одним стиснутим кулачком стукати по другому кулачку.

Бігунець

«Бігати по столу», пересуваючи вказівний і середній пальці.

Млинок

Поставивши один кулачок над другим, робити обома колові оберти.

Потрусимо долонями

Потрусити обома долонями – спочатку сильніше, потім слабше.

Хвилі

Робимо хвилеподібні рухи руками перед грудьми – з одного боку в інший.

Січемо капусту

Ребрами однієї долоні бити по розгорнутій другій долоні.

Перемо білизну

Терти одним кулачком по другому (пальцями).

Падає сніг

Робити плавні синхронні рухи обома руками згори до низу.

Кінь біжить

Почергово стукати по столу чотирма пальцями руки (крім великого).

Гра на фортепіано

Довільно імітувати пальцями обох рук гру на цьому музичному інструменті.

Барабанщик

Двома пальцями обох рук (вказівним або середнім) «барабанити» в повітрі або на столі.

Пташки дзьобають зернята

Зігнути вказівним пальцем однієї руки стукати на столі або підлозі.

23 вправи для розвитку дрібної моторики дітей:

1. Складання контурів предметів (наприклад, столу, будинку) спочатку з великих, потім з більш дрібних паличок.
2. Складання ланцюжка з 5-10 канцелярських скріпок різного кольору.
3. Вирізання з паперу якої фігури (наприклад, ялинки) правою і лівою рукою.
4. Нанизування гудзиків, великих намистин на шнурок, а дрібних намистин, бісеру – на нитку з голкою.
5. Сортування бобів, квасолі, гороху, а також крупи (пшона, гречки, рису).
6. Застібання і розстібання гудзиків, блискавок, кнопок, гачків.
7. Загвинчування і відгвинчування шайби, кришок у бульбашок, баночок.
8. Діставання бусинок ложкою зі склянки.
9. Складання дрібних предметів (наприклад, гудзиків, намистин) у вузький циліндр.
10. Намотування нитки на котушку і змотування її в клубок.
11. Продівання нитки в голку.
12. Пришивання гудзиків і зшивання матеріалів різними видами швів.
13. Стирання гумкою намальованих предметів.
14. Капання з піпетки в вузьке горлечко пляшки.
15. Надівання і знімання колечка (масаж пальців).
16. Втикання канцелярських кнопок в дерев'яний брусок.
17. Комкання хустки (носовичок взяти за куточок однією рукою і увібрати в долоню, використовуючи пальці тільки цієї руки).
18. Прикріплення білизняних прищіпок до горизонтально натягнутій мотузки.
19. Перебирання чоток або бус одночасно двома руками назустріч один одному і назад.
20. Знаходження захованих предметів у «сухому басейні» з горохом та квасолею (в пластикових відрах або тазиках).
21. Зжимання і розжимання еспандера.
22. Катання гумових, пластмасових, дерев'яних, поролонових м'ячів з шипами («їжачків»).
23. Ігри з конструктором, мозаїкою та іншими дрібними предметами.